

Budapest és környéke.

Budapestre, a lompos, ócska mészégető zugból évezred varázsmalmában ifju, kecses metropolissá vált magyar fővárosra újabb metamorfózis vár. Pestmegye fölírt a kormányhoz, hogy egyesítse Budapesttel a tőszomszédságában levő községeket és telepeket. A megyeházán úgy vélik, hogy Pestnek Budával való egybeforradása nem lehetett végső foka Budapest fejlődésének; ez az egyesülés csak fővárost teremtett az országnak, de a magyar világvárost valósággal akkor csináljuk meg Budapestből, ha határköveit ismét fölszedjük s kihelyezzük oda, a hová őket a székváros duzzadó terjeszkedése kitolja.

Ez a terv, mint konkrét javaslat sem új, annál kevésbé lehetnek Budapest lakói közül sokan, a kik ne ismernének benne gyakori szóbeszédjük tárgyára. S ha a külföld fejlődő, hatalmas fővárosait sorra vesszük, Bécs, Berlin, Páris, London példája mindazt mutatja, hogy nem a pusztaság beszél a budapesti polgárból, ha Nagy-Budapestet látja maga előtt egy millióra kikerekített lakossággal, hanem hogy a természetes fejlődése

lesz Budapestnek is előbb-utóbb az, a mi volt a fölsorolt városoké, a melyek szintén a környék fölszivásával gyarapodtak. Hiszen vezetésre és fejlődésre való képtelenségét árulná el a magyar főváros, ha a közvetlen környezetében lévő községeket magához nem vonná s velük szoros közösségben nem volna. De tapasztaljuk-e ezt? Sűrűbb érintkezés nincsen a pesti és budai kerületek között, mint a milyenben vannak egymással Budapest és a határában levő községek. Ide a fővárosba jár üzleti dolgait lebonyolítani az erzsébetfalvai gyáros, itt kereskedik a rákospalotai kofa, a török-bálinti milimári, ide hozza reggelenként százával a kültelki vilámos és vicinális az újpesti, kispesti munkást és napszámost, meg a drága házbér elől Békásmegyerre vagy más közeli faluba menekült kishivatalnokot. Itt keresi valamennyi a kenyerét, itt tölti az egész napot, csak estére megy haza. Gazdasági és társadalmi tekintetben tehát meg is van már az egyesülés a főváros és környéke között. S mert ez épp a föltétele a teljes egybeolvadásnak, nem is kell azt már megcsinálni, hanem csak kimondani, a formásként

Budapestre vonatkozó ujság

Osztályozás

725.091

Szerző

Hely

Cím Budapest és környéke.

Idő "1902"

Forrás:

Esti ujság

Személy

Bp.

1902 IV/18

Helyszám

Hely)

(Idő)

való bekebelezést elhatározni. De hát mit jövedelmez ez, és mennyibe kerül?

A mi haszna volna a dolognak, csak a legbecsesebbet akarjuk föl-

említeni. Szomorú valóság még mindig, hogy a magyar főváros legközelebb eső szomszédsága sült idegen. Ha Budapest egy nagy tó volna s partja szélén köröskörül ezernyi fajtájú béka kvartyogna, kuruttyolna, a disszonancia ez éktelen zagyvaságát nem találnád különöbnek, jó magyarom, mintha körüljárom Budapest környékező falvait s megszólaltatod bennük a svábot, a rácot, a tótot, a bolgárt, s a jó Isten tudja, miféle nációját. Pedig, ha megvan a szoros gazdasági közösség a főváros és a közeleső falvak között, ki lehetne vele kényszeríteni a nyelv egységét is. Ámde erre nem elegendő még maga a sűrű érintkezés, a társas élet együvértartása sem; mi más magyaránna meg különben, hogy olyan lassan halad körülöttünk a magyarosodás. Hanem a magyarosítás elsősorban adminisztratív föladat s ezért gyorsítaná a környék nyelvbeli asszimilálódását, ha a fővárossal közigazgatási közösségben

volna. Hiába tanítja ma a budakeszi apáca magyar szóra a kis svábfiókot, mire embernyi ember lesz belőle, kiveti fejéből az egész szép tudományt, mert az iskolán kívül, magában az életben nem nagy szükségét látja, hisz elvégzi ő ügyesbajos dolgát holta napjáig magyar szó nélkül is a község sváb birájával. De majd ráfanyalodnék a magyar nyelvre az újabb nemzedék, ha községe elüljáróit és vezetőit magyarul hallaná beszélni s hozzá is csak magyarul szólnának; még örülne is neki, hogy az iskolában megtanult magyarul. A főváros és környéke magyarosodását szolgálná imhát következetesebben és sietősebben a nagyszabású reform, ha Budapesttel közigazgatásilag egyesítenék idegenajku szomszédságát. S már ezért az egyért is érdemes a vármegye indítványát helyeselni.

Nincs is elvi nehézsége a terv megvalósításának, hanem csak gyakorlati. Magyarán: pénzügyi. Sok költségbe kerülne az ujtás, iskolának, csatornáknak, vízvezetéknek, utaknak építése, világításnak be rendezése, meg a méregdrága magyar bürokrácia kiterjesztése. S a

fővárosnak nincs pénz, és
édes fiait elláthatná, nemcsak
fogadott gyermekeket ruházzon.
Tetszik neki is a vármegye javas-
lata, de nem teheti magáévá, mert
pénzbe kerül. Az állam, az tehetne
valamit a dologban. Engedjen át
némi osztályrészt fővárosi jövedel-
méből, a horribilis házbéradóból,
mint a hogy a német kormány tette
Berlinnel. Elvégre Budapest ér-
deme, hogy területén drágább a

telek és többet ér a ház, mint
például a Hortobágyon; az érték-
különbség a fővárost illeti meg,
engedjen át ebből neki az állam leg-
alább annyit, a mennyibe a korsza-
kos reform kerülne.

De az állam meg úgy okoskodik,
hogy neki sincs pénze, és ez nem
is merő okoskodás. Azonfölül neki
is van érdeme abban, hogy Buda-
pest az, a mi, mert hiszen a kor-
mány valamennyi minisztériumá-
val és főhivatalával itt székel s ezzel
nem kis mértékben járul hozzá
Budapest kiváltságos értékviszo-
nyaihoz. Ez is igaz, meg a fővá-
ros nézete is helyes. Épp azért
meg is kellene egyezniök, mivel-
hogy kölcsönösen méltányossággal
tartoznak egymásnak. És mert leg-
főképpen a javaslattévő vármegyé-
nek van igaza.

Elodázni a kérdést lehet, de
előbb-utóbb megoldani mégis csak
kell. Budapest és környéke együvé-
tartozó részek, a melyeket elvá-
lasztva tartani egymástól hiábavaló
szándék is volna, összenőnek mind-
jobban maguktól.